

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни
**“ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ МІЖНАРОДНИХ
ТРАНСПОРТНИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ”**
(“ТРАНСПОРТНЕ ПРАВО”)
(для спеціалістів)

Київ
ДП «Видавничий дім «Персонал»
2013

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Підготовлено доктором юрид. наук, проф. кафедри цивільно-правових дисциплін *О. Х. Юлдашевим*, ст. викл. кафедри міжнародного права та порівняльного правознавства *О. М. Кісілевич-Чорнойван*, викл. кафедри цивільно-правових дисциплін *Г. В. Кириченко*

Затверджено на засіданні кафедри цивільно-правових дисциплін (протокол № 8 від 25.03.09)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Юлдашев О. Х., Кісілевич-Чорнойван О. М., Кириченко Г. В. Навчальна програма дисципліни “Правове регулювання міжнародних транспортних перевезень” (“Транспортне право”) (для спеціалістів). — К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2013. — 30 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, тематичний план, зміст дисципліни “Правове регулювання міжнародних транспортних перевезень” (“Транспортне право”), питання для самоконтролю, варіанти контрольних робіт, а також список літератури.

- © Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2013
- © ДП «Видавничий дім «Персонал», 2013

В умовах формування ринкових засад економіки перехідного суспільства, стабільних торгово-економічних відносин України з розвиненими країнами та міжнародними організаціями постає важлива проблема вдосконалення юридичного забезпечення діяльності вітчизняної транспортної системи та підприємств транспорту, через які здійснюються комунікативні зв'язки суб'єктів цих відносин.

Транспорт — одна з найважливіших складових матеріальної бази економіки держави. Щоб господарська система держави існувала та розвивалася, потрібна ціла низка елементів, які охоплюються поняттям транспортної системи, стабільної та розвиненої.

Безперечно, держави зацікавлені в ефективному регулюванні не тільки внутрішніх транспортних перевезень, а й міжнародних. Характерною рисою правового регулювання у сфері міжнародних перевезень є те, що основні питання перевезень вирішуються у міжнародних угодах (транспортних конвенціях), що містять уніфіковані норми, які однозначно визначають умови міжнародних перевезень вантажів і пасажирів. Вони є основним джерелом правового регулювання міжнародних перевезень вантажів, пасажирів та їхнього багажу. За відсутності однакових матеріально-правових норм суб'єкти транспортних відносин звертаються до норм національного права — колізійних норм транспортних конвенцій чи національного законодавства.

Україна як і будь-яка держава, що прагне підвищити темпи свого економічного розвитку, є учасником багатьох транспортних конвенцій, і в разі отримання та відправлення зовнішньоторговельних вантажів українські підприємства і громадяни керуються їх положеннями.

Тому вивчення дисципліни “Правове регулювання міжнародних транспортних перевезень” (“Транспортне право”) студентами юридичного факультету є надзвичайно актуальним.

Мета вивчення дисципліни — забезпечити студентів знаннями про будову, стан і функціонування транспортної системи України, суб'єктів транспортних правовідносин, правові засади діяльності окремих галузей транспор-

ту (залізничного, автомобільного, повітряного, морського, річкового, трубопровідного), особливості господарювання транспортних підприємств та ознайомлення з правовим регулюванням міжнародних перевезень вантажів і пасажирів, а також діяльністю у зв'язку з цим міжнародних транспортних організацій.

Навчальний курс передбачає вивчення як теоретичних питань юридичного забезпечення діяльності транспорту загалом, так і окремих його галузей, набуття практичних навичок роботи з нормативно-правовими актами, що регулюють групу суспільних відносин у сфері надання транспортних послуг, порядок створення окремих суб'єктів господарювання на транспорті, укладення та забезпечення виконання договорів перевезення, юридичної відповідальності за невиконання, порушення чи неналежне виконання зобов'язань суб'єктами транспортних правовідносин, захисту прав та інтересів громадян, які користуються транспортом.

Професійна спрямованість курсу полягає в тому, що "Правове регулювання міжнародних транспортних перевезень" ("Транспортне право") як навчальна дисципліна виступає інтегральним курсом, в якому оволодіння нормативним матеріалом передбачає комплекс знань національного і міжнародного права, вміння і навичок у галузі транспортних перевезень.

Завданням дисципліни є: формування у студентів системи науково-теоретичних та практичних знань з транспортного права; визначення та розкриття змісту понять, категорій транспортного права, законодавчих актів; вироблення у студентів поваги до законів, їх дотримання і виконання в практичній діяльності.

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні:

- **знати** основні поняття та категорії транспортного права, чинне національне та міжнародне законодавство, постанови, розпорядження, накази органів державної влади і управління, методичні, нормативні та інші матеріали; правові основи здійснення транспортної діяльності; повноваження учасників транспортних відносин; загальні правила складання транспортних договорів; нормативно-правову базу регулювання міжнародної транспортної діяльності.

- **уміти** тлумачити та розкривати основні поняття та категорії транспортного права; застосовувати набуті знання в практичній діяльності; аналізувати джерела правового регулювання міжнародних транспортних відносин, знатися на відповідній документації; оформляти документи, які необхідні при здійсненні транспортної діяльності.

Щоб з'ясувати окремі питання студенти повинні самостійно проаналізувати рекомендовані нормативно-правові акти та літературні джерела, наведені до тем навчального курсу.

Контроль знань включає в себе іспит за весь курс. Дана навчальна програма містить перелік питань до контролю знань відповідно до вказаного розподілу матеріалу.

Завершається навчальний курс складанням іспиту.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
дисципліни
“ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ МІЖНАРОДНИХ
ТРАНСПОРТНИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ”
(“ТРАНСПОРТНЕ ПРАВО”)

№ пор.	Назва змістового модуля і теми
1	2
	Змістовий модуль I. Загальні положення транспортного права
1	Загальне поняття транспортного права
2	Транспортні правовідносини
3	Організаційно-правові засади управління транспортом в Україні
4	Транспортні правопорушення та юридична відповідальність
	Змістовий модуль II. Правові засади транспортної діяльності
5	Основи автотранспортного права
6	Основи залізничного права

1	2
7	Основи повітряного права
8	Основи морського права
9	Основи річкового права
10	Правове регулювання діяльності трубопровідного транспорту
	Змістовий модуль III. Правове регулювання міжнародних транспортних перевезень
11	Поняття і система міжнародних перевезень
12	Міжнародні транспортні організації
13	Міжнародні залізничні перевезення
14	Міжнародні автомобільні перевезення
15	Міжнародні повітряні перевезення
16	Міжнародні водні перевезення
17	Змішані міжнародні перевезення
18	Перевезення небезпечних вантажів
19	Товаротransпортна документація для міжнародних транспортних перевезень
Разом годин: 81	

ЗМІСТ
дисципліни
**“ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ МІЖНАРОДНИХ
ТРАНСПОРТНИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ”**
(“ТРАНСПОРТНЕ ПРАВО”)

Змістовий модуль I. Загальні положення транспортного права

Тема 1. Загальне поняття транспортного права

Поняття та предмет транспортного права. Метод регулювання транспортного права.

Система та особливості транспортного права. Система транспортного права та система транспортного законодавства, їх співвідношення та взаємозв'язок.

Джерела транспортного права. Загальна характеристика Закону України “Про транспорт”. Інші основні транспортні нормативно-правові акти, їх завдання і структура. Міжнародно-правові документи з міжнародних транспортних перевезень, у яких бере участь Україна.

Взаємозв'язок транспортного права з іншими галузями права.

Література [13; 22; 30; 39; 40]

Тема 2. Транспортні правовідносини

Транспортні правовідносини: поняття, ознаки та їх характеристика.

Структура транспортних правовідносин: юридична основа, юридичні факти, суб'єкти, об'єкти і зміст. Характеристика видів транспортних правовідносин.

Види перевезень вантажів залізничним, повітряним, автомобільним, морським і річковим транспортом.

Особливості договорів перевезення пасажирів і багажу.

Правове регулювання транспортно-експедиційного обслуговування.

Договір перевезення пошти.

Література [13; 22; 39; 40]

Тема 3. Організаційно-правові засади управління транспортом в Україні

Поняття та структура транспортної системи України. Методи та суб'єкти управління транспортом.

Роль Міністерства транспорту та зв'язку України в регулюванні єдиної транспортної системи та єдиної транспортної мережі України.

Правові засади господарської діяльності підприємств транспорту. Правове положення транспортного підприємства.

Особливий режим майна підприємств транспорту. Правовий режим земель транспорту.

Загальні засади відповідальності підприємств транспорту. Охорона вантажів і об'єктів транспорту.

Нагляд за забезпеченням безпеки руху транспортних засобів. Трудові відносини, соціальний захист і дисципліна працівників транспорту.

Ліцензування окремих видів транспортної діяльності.

Література [13; 22; 26; 27; 30; 39; 40]

Тема 4. Транспортні правопорушення та юридична відповідальність

Поняття та види транспортних правопорушень. Склад транспортних правопорушень: об'єкт, об'єктивна сторона, суб'єкт, суб'єктивна сторона та їх характеристика.

Транспортні злочини та особливості кримінальної відповідальності. Об'єкт, об'єктивна сторона, суб'єкт, суб'єктивна сторона транспортних злочинів та їх характеристика.

Адміністративні проступки на транспорті та відповідальність за них.

Особливості цивільно-правової відповідальності за порушення та невиконання транспортних зобов'язань.

Дисциплінарні проступки на транспорті та відповідальність за них.

Література [13; 20; 22; 23; 41; 42]

Змістовий модуль II. Правові засади транспортної діяльності

Тема 5. Основи автотранспортного права

Поняття, структура системи, види та функції автомобільного транспорту. Автомобільний транспорт загального користування. Індивідуальний автомобільний транспорт.

Автотранспортне право як інститут транспортного права. Предмет і зміст автотранспортного права.

Автотранспортні правовідносини, правові норми та джерела автотранспортного права.

Державне управління автомобільним транспортом. Система державних органів управління автомобільним транспортом. Загальна характеристика функцій Державного департаменту автомобільного транспорту України.

Правове регулювання дорожнього руху. Заходи безпеки на автомобільному транспорті.

Відомча реєстрація та облік транспортних засобів. Спеціальні вимоги до водіїв транспортних засобів і персоналу автомобільного транспорту.

Договір перевезення вантажів, пасажирів і багажу автотранспортом.

Відносини, права і обов'язки автотранспортних підприємств, одержувачів і відправників вантажів.

Претензії до перевізника, відправника і одержувача вантажів. Порядок вирішення спорів.

Види договорів перевезення автомобільним транспортом.

Література [24; 25; 27; 28; 30; 36; 39]

Тема 6. Основи залізничного права

Залізничний транспорт: поняття, структура системи та види. Вантажний і пасажирський залізничний транспорт, їх функції.

Правове регулювання діяльності залізничного транспорту України.

Повноваження суб'єктів управління залізничним транспортом, їх структура. Повноваження, права та обов'язки залізниць. Правове регулювання залізниць з промисловими підприємствами, власниками під'їзних шляхів.

Створення, реорганізація та ліквідація підприємств, установ і організацій, які входять до складу залізниць.

Планування перевезень залізничним транспортом.

Організація перевезень та правове регулювання перевезень вантажу, пасажирів, багажу, вантажобагажу та пошти. Перевезення окремих видів вантажів. Забезпечення охорони вантажів при перевезенні залізницями.

Права та обов'язки сторін, які беруть участь у перевезенні вантажів.

Відповідальність залізниць відправників і одержувачів вантажів за порушення, або належне виконання зобов'язань. Порядок складання актів і пред'явлення претензій і позовів.

Забезпечення охорони вантажів при перевезенні залізницями.

Література [13; 15; 19; 22; 29; 30; 33; 35; 39; 40; 42]

Тема 7. Основи повітряного права

Поняття, структура системи та види повітряного транспорту.

Правове регулювання діяльності повітряного транспорту України.

Державний нагляд за забезпеченням безпеки авіації. Державне управління у сфері авіаційного транспорту. Авіаційні правила.

Структура повітряного простору України. Обмеження щодо використання повітряного простору України.

Порядок використання повітряного простору України. Повітряні траси і місцеві повітряні лінії. Правовий режим приаеродромних територій і повітряних трас.

Переліт державного кордону України повітряними суднами. Повітряні коридори.

Правове регулювання повітряних перевезень.

Реєстрація та порядок допуску цивільних аеродромів до експлуатації.

Правовий статус повітряного судна. Правове положення командира та екіпажу цивільного повітряного судна.

Права й обов'язки користувачів і повітряних перевізників.

Відповідальність відправників, одержувачів вантажів і повітряних перевізників за порушення або неналежне виконання зобов'язань перевезення та спричинення шкоди.

Література [13; 15; 19; 21; 22; 30; 38–42]

Тема 8. Основи морського права

Морський транспорт України, його склад і система управління.

Правовий статус капітана та екіпажу судна. Особливості правового регулювання трудових відносин на судні.

Управління та державний нагляд за торговельним мореплавством в Україні. Спеціалізовані установи та організації в системі державного управління морським транспортом.

Правове регулювання морської лоцманської служби.

Договори морського агентування, фрахтування, лізингу суден, морського буксирування, страхування, перевезення вантажу і пасажирів.

Відшкодування збитків від забруднення під час зіткнення суден. Відповідальність перевізників і користувачів.

Поняття, зміст і умови виконання договору морського круїзу.

Безпека мореплавства та розслідування надзвичайних морських подій.

Література [13; 14; 18; 22; 30; 39; 41; 42]

Тема 9. Основи річкового права

Річковий транспорт України, його склад і система управління. Правове регулювання діяльності річкового транспорту.

Державне управління річковим транспортом. Департамент морського і річкового транспорту. Основні завдання і функції Укрморрічфлоту.

Реєстрація та облік торговельних суден. Суднові документи.

Виключення судна із Суднової книги України.

Правовий статус екіпажу та капітана. Екіпаж самохідних суден. Обов'язки та права капітана.

Договори річкового перевезення вантажів, пасажирів, багажу та пошти. Договір буксирування плотів і суден.

Право планування під прапором України. Планування перевезень річковим транспортом.

Правовий статус річкового судна “річка — море” та його документи.

Обов'язки перевізника, відправника й одержувача вантажів і їхня відповідальність за невиконання чи неналежне виконання зобов'язань.

Література [13; 14; 22; 30; 37; 39; 41]

Тема 10. Правове регулювання діяльності трубопровідного транспорту

Поняття, структура системи та види трубопровідного транспорту.

Правового регулювання діяльності трубопровідного транспорту.

Правовідносини у галузі трубопровідного транспорту.

Основні принципи державної політики у сфері трубопровідного транспорту. Міжвідомчий координаційний центр з питань диверсифікації джерел постачання газу та нафти в Україні. Його компетенція.

Особливість цивільно-правового статусу підприємств трубопровідного транспорту. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств, установ та організацій трубопровідного транспорту.

Права і обов'язки підприємств, установ та організації трубопровідного транспорту.

Охорона об'єктів магістрального трубопровідного транспорту.

Визначення екологічної безпеки під час розміщення будівництва нових і реконструкції діючих об'єктів трубопровідного транспорту.

Основні учасники договору трубопровідного транспортування. Основні права і обов'язки постачальника. Права і обов'язки споживача — користувача послуг.

Зміст зобов'язань, сторони та порядок встановлення договірних відносин по використанню магістральних газопроводів, нафтопроводів тощо.

Відповідальність за неналежне виконання зобов'язань і неправильне використання трубопровідного транспорту.

Література [13; 15; 19; 22; 26; 30; 31; 39; 41]

Змістовий модуль III. Правове регулювання міжнародних транспортних перевезень

Тема 11. Поняття і система міжнародних перевезень

Поняття перевезень. Поділ перевезень на внутрішні і зовнішні. Класифікація перевезень за засобами та об'єктами перевезень.

Поняття міжнародних перевезень, їх види. Суб'єкти міжнародних транспортних перевезень.

Література [1–12; 42–45]

Тема 12. Міжнародні транспортні організації

Юридична природа міжнародних транспортних організацій: поняття, мета та порядок створення, правовий статус.

Повноваження і функції міжнародних транспортних організацій.

Органи міжнародних транспортних організацій. Членство в міжнародних транспортних організаціях.

Види міжнародних транспортних організацій.

Універсальні міжнародні організації. Організація Об'єднаних Націй (ООН).

Міжнародні спеціальні організації (ІКАО) у системі ООН, їх роль у формуванні міжнародного транспортного права та контролі за виконанням його принципів і правових норм.

Регіональні і субрегіональні міжнародні транспортні організації.

Література [42–45]

Тема 13. Міжнародні залізничні перевезення

Поняття та історичний розвиток міжнародних залізничних перевезень. Суб'єкти міжнародних залізничних перевезень. Діяльність міжнародних організацій у сфері залізничних перевезень. Основні міжнародні джерела регулювання міжнародних залізничних перевезень.

Загальна характеристика положень Конвенції про міжнародні залізничні перевезення (КОТИФ) 1980 р. Роль Угоди про міжнародне вантажне сполучення (УМВС) 1950 р. та Угоди про

міжнародне пасажирське сполучення (УМПС) в регулюванні міжнародних залізничних перевезень між колишніми соціалістичними країнами. Основні положення цих документів. Загальна характеристика Інструкції з актово-претензійної роботи на залізницях держав-учасниць СНД.

Основні міжнародні договори України у сфері залізничних перевезень. Загальна характеристика законодавства України про міжнародне залізничне сполучення.

Література [6; 10; 30; 39; 42–45]

Тема 14. Міжнародні автомобільні перевезення

Поняття та історія розвитку міжнародних автомобільних перевезень. Суб'єкти міжнародних автомобільних перевезень. Міжнародні організації у сфері автомобільних перевезень: Міжнародна автодорожня федерація, Міжнародна автомобільна федерація, Міжнародний союз водіїв вантажівок далекого прямування і відповідних транспортних засобів тощо.

Основні міжнародні акти у сфері міжнародних автомобільних перевезень. Конвенція про врегулювання авторуху між країнами, встановлення технічних вимог до автомашин у міжнародному сполученні, прав управління автомобілем, уніфікації сигналів на автошляхах (Париж, 1926 р.), Конвенція про шляховий рух і Протокол про дорожні знаки й сигнали (Женева, 19 вересня 1949 р.). Конвенції про шляховий рух і дорожні знаки й сигнали 1968 р. Конвенція про міжнародні автомобільні перевезення пасажирів і багажу 1997 р. (СНД).

Загальна характеристика Конвенцій, що регулюють окремі аспекти міжнародних автомобільних перевезень. Конвенція про договір міжнародного перевезення вантажів (КДПВ) 1956 р. (у редакції 1978 р.) і Протокол до неї 1978 р. Європейська конвенція про міжнародне дорожнє перевезення небезпечних вантажів 1957 р. Берлінська угода про загальні умови виконання міжнародних пасажирських перевезень автобусами 1970 р. Угода про міжнародні перевезення швидкопсувних харчових продуктів і спеціальні транспортні засоби, призначені для їх перевезення 1970 р.

Митна конвенція про перевезення вантажів із застосуванням “книжки МДП” (Конвенція МДП) 1975 р. Конвенція про договір міжнародного автомобільного перевезення пасажирів і багажу (КАПП) 1973 р.

Міжнародні договори та законодавство України в галузі міжнародних автомобільних перевезень.

Література [4; 10; 24; 30; 42–45]

Тема 15. Міжнародні повітряні перевезення

Поняття та історія розвитку міжнародних повітряних перевезень. Суб'єкти міжнародних повітряних перевезень. Поняття та основні принципи міжнародного повітряного права. Свобода польоту та загальна характеристика “свободи повітря”.

Міжнародні організації у сфері авіаперевезень. Структура та функції діяльності ІКАО. Загальна характеристика діяльності Європейської конференції цивільної авіації (ЕКАК), Африканської комісії цивільної авіації (АФКАК), Агентства із забезпечення безпеки та навігації в Африці (АСЕКНА), Центральноамериканської організації з обслуговування аеронавігації (КОКЕСНА), Ради цивільної авіації арабських країн (КАКАС).

Основні положення Міжнародної (Паризької) конвенції про повітряне пересування 1919 р., Варшавської конвенції для уніфікації деяких правил щодо міжнародних повітряних перевезень 1929 р., Римської конвенції про правила попереджувального арешту повітряного судна 1933 р., Римської конвенції про збитки, завдані повітряним судном третім особам на поверхні 1933 р. (в редакції 1952 р.), Конвенції про міжнародну цивільну авіацію 1944 р., багатосторонньої Угоди про комерційні права при нерегулярних повітряних сполученнях 1956 р., Гватемальського протоколу 1971 р., Конвенції для уніфікації деяких правил щодо міжнародних повітряних перевезень, здійснюваних особою, яка не є перевізником, за договором 1961 р. Загальна характеристика Типового зразка угоди про тимчасові повітряні маршрути (“Чиказький тип”) 1944 р., Типових угод адміністративного й технічного характеру (“Страсбурзький тип”), Угоди про повітряне сполучення (“Бермудський тип-2”) 1977 р.

Міжнародні договори та законодавство України у сфері міжнародних повітряних перевезень.

Література [11; 21; 30; 42–45]

Тема 16. Міжнародні водні перевезення

Поняття та історія розвитку міжнародного торговельного морського права. Суб'єкти міжнародних морських перевезень. Основні джерела правового регулювання міжнародного торговельного мореплавства.

Чартерні та лінійні водні перевезення. Діяльність міжнародних морських і річкових організацій: Міжнародної морської організації (ІМО), Балтійської й міжнародної морської організації (БІМКО), Міжнародного морського комітету (ММК), Міжнародної палати судноплавства (МПС), Асоціації латиноамериканських судновласників (АЛАМАР), Міжнародної асоціації незалежних власників танкерів (ІНТЕРТАНКО), Дунайської комісії та Центральної комісії судноплавства по Рейну. Лінійні конференції.

Основні міжнародні конвенції у сфері міжнародних водних перевезень. Конвенція ООН про морське перевезення вантажів 1978 р. (Гамбурзькі правила) та Афінська конвенція про перевезення морем пасажирів та їхнього багажу 1974 р.

Загальна характеристика конвенцій, що регулюють окремі аспекти міжнародних морських перевезень. Міжнародна конвенція про уніфікацію деяких правил щодо арешту морських суден 1952 р.; Міжнародна конвенція про рятування 1989 р.; Міжнародна конвенція про морські застави та іпотеки 1993 р.; Протокол 1996 р. про зміну Конвенції про обмеження відповідальності за морськими вимогами 1976 р.; Міжнародна конвенція про уніфікацію деяких правил про коносамент 1924 р. (Гаазькі правила) та Протокол 1979 р. про її зміну.

Конвенція про договір міжнародного перевезення пасажирів і багажу внутрішніми водними шляхами (КППВ) 1976 р. Угода про міжнародне пряме змішане залізнично-водне вантажне сполучення (МЗВС) 1959 р. Будапештська конвенція про договір перевезення вантажів внутрішніми водними шляхами (КПВВ) 2001 р.

Міжнародні договори та законодавство України у сфері міжнародних водних перевезень.

Література [1; 3; 8; 10; 18; 30; 42–45]

Тема 17. Змішані міжнародні перевезення

Угода про пряме, змішане перевезення, залізнично-водне перевезення вантажів і Конвенція ООН про міжнародні змішані перевезення вантажів 1980 р.

Загальна характеристика основних міжнародно-правових документів зі змішаного перевезення вантажів. Угода про міжнародне пряме змішане залізнично-водне вантажне сполучення (МЗВС) 1959 р., Конвенція ООН про міжнародні змішані перевезення вантажів 1980 р., Уніфіковані правила про документ змішаного перевезення МТП 1973 р., відповідні проформи документів БІМКО, МТП, ФІАТА та інших міжнародних неурядових організацій.

Міжнародні договори та законодавство України у сфері міжнародних змішаних перевезень.

Література [9; 30; 42–45]

Тема 18. Перевезення небезпечних вантажів

Поняття небезпечного вантажу. Діяльність МАГАТЕ та інших міжнародних організацій у сфері перевезень небезпечних вантажів.

Основні міжнародні документи, що регулюють перевезення небезпечних вантажів. Загальна характеристика так званої “Оранжевої книги”. Європейська конвенція про міжнародне дорожнє перевезення небезпечних вантажів 1957 р. Конвенція про цивільну відповідальність за збиток, заподіяний при перевезенні небезпечних вантажів автомобільним, залізничним і внутрішнім водним транспортом (КГПОВ) 1989 р. Угода про контроль за транскордонним перевезенням небезпечних та інших відходів 1996 р. Угода про перевезення вантажів на особливих умовах 1996 р. Конвенція ООН про міжнародні змішані перевезення вантажів 1980 р. Базельська конвенція про контроль за транскордонним перевезенням небезпечних відходів та їх видаленням 1989 р.

Національне законодавство та міжнародні договори України щодо перевезення небезпечних вантажів.

Література [2; 10; 12; 30; 34; 42–45]

Тема 19. Товаротransпортна документація для міжнародних транспортних перевезень

Міжнародні правові акти, що регулюють питання перевізної документації (МТП, БІМКО, ФІАТА тощо).

Документи з підготовки товару до відвантаження: заявка на фрахтування, заявка на свідоцтво про огляд, свідоцтво про огляд, інструкція з маркірування, інструкція з відправлення, доручення на відвантаження, повідомлення про готовність до відправлення і про відправлення, повідомлення про розподіл документів, дозвіл на постачання, наряд на вивіз із складу, наряд на внутрішнє транспортування, таблиця фактурування, експортна/імпортна ліцензія.

Транспортно-експедиторські документи: загальний опис, відвантажувальне доручення, експедиторська інструкція, повідомлення експедитором агента імпортера, повідомлення експедитором експортера, рахунок експедитора, експедиторське свідоцтво про транспортування, експедиторське свідоцтво про отримання вантажу, повідомлення про відправку, складська розписка експедитора, розписка в отриманні товарів, товаро-складська квитанція, ордер на видачу товару, ордер на обробку вантажів, пропуск на товар, документи на портові збори.

Митні документи за зовнішньоекономічною угодою: вантажна митна декларація (ВМД), митний тариф, експортні та імпортні ліцензії, декларація валютного контролю, декларація валютного контролю, заявка на видачу валютної ліцензії, валютна ліцензія, податкова декларація (податок на додану вартість), вантажна декларація, декларація про негайне митне звільнення, митне сповіщення про поставку, декларація про небезпечні вантажі, акт експертизи походження товару, сертифікат (свідоцтво) про походження товару, сертифікат (ЮНКТАД), заявка на сертифікат про походження товару, декларація про походження товару, консульська фактура, свідоцтво про районне найменування, заявка на свідоцтво про контроль якості товару, сертифікат якості (відповідності), заявка на свідоцтво про огляд, свідоцтво про огляд, статистичний документ (експорт), статистичний документ (імпорт), ветеринарні, санітарні, фітосанітарні та карантинні свідоцтва, декларація про товари для митного транзиту, міжнародна митна декларація

(зразок МЗП), книжка МДП, декларація ТМТ, книжка АТА, транзитне гарантійне свідоцтво-маніфест, сертифікат реєстрації контракту, заява на видачу сертифікату на експорт стратегічно важливих сировинних товарів, декларація митної вартості, сертифікат про безпечність товару, заява на ліцензію на митного перевізника, ліцензія на діяльність як митного перевізника, ліцензія на діяльність як митного брокера, паспорт угоди.

Основні положення Митної конвенції про міжнародне транзитне перевезення вантажів 1971 р. щодо транспортної документації.

Основна товаротransпортна документація при автомобільних перевезеннях.

Основна товаротransпортна документація при залізничних перевезеннях.

Основна товаротransпортна документація при повітряних перевезеннях.

Основна товаротransпортна документація при водних перевезеннях.

Література [1–12; 39; 41; 43]

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Поняття і предмет транспортного права.
2. Метод регулювання транспортного права.
3. Система та особливості транспортного права.
4. Джерела транспортного права.
5. Поняття та предмет міжнародного транспортного права.
6. Співвідношення міжнародного та національного транспортного права.
7. Транспортні правовідносини: поняття, ознаки та їх характеристика.
8. Поняття та структура транспортної системи України.
9. Методи та суб'єкти управління транспортом.
10. Правові засади господарської діяльності підприємств транспорту.
11. Ліцензування окремих видів транспортної діяльності.
12. Поняття та види транспортних правопорушень.
13. Склад транспортних правопорушень та їх характеристика.

14. Відповідальність за порушення норм транспортного законодавства.
15. Поняття, структура системи, види та функції автомобільного транспорту.
16. Джерела автотранспортного права.
17. Види договорів перевезення автомобільним транспортом.
18. Залізничний транспорт: поняття, структура системи та види.
19. Вантажний і пасажирський залізничний транспорт, їх функції.
20. Забезпечення охорони вантажів при перевезенні залізницями.
21. Поняття, структура системи та види повітряного транспорту.
22. Правове регулювання діяльності повітряного транспорту України.
23. Структура повітряного простору України.
24. Державне управління у сфері авіаційного транспорту.
25. Морський транспорт України, його склад і система управління.
26. Управління та державний нагляд за торговельним мореплаванням в Україні.
27. Договори морського агентування, фрахтування, лізингу суден, морського буксирування, страхування, перевезення вантажу і пасажирів.
28. Річковий транспорт України, його склад і система управління.
29. Правове регулювання діяльності річкового транспорту.
30. Державне управління річковим транспортом.
31. Поняття, структура системи та види трубопровідного транспорту.
32. Правове регулювання діяльності трубопровідного транспорту.
33. Правовідносини в галузі трубопровідного транспорту.
34. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств, установ та організацій трубопровідного транспорту.
35. Поняття міжнародних перевезень.
36. Види міжнародних перевезень.
37. Характерні риси правового регулювання міжнародних транспортних перевезень.
38. Суб'єкти міжнародних транспортних перевезень.
39. Юридична природа міжнародних транспортних організацій: поняття, мета та порядок створення.
40. Правовий статус міжнародних транспортних організацій.
41. Повноваження і функції міжнародних транспортних організацій.
42. Органи міжнародних транспортних організацій.
43. Види міжнародних транспортних організацій.
44. Універсальні міжнародні організації.
45. Регіональні і субрегіональні міжнародні транспортні організації.
46. Визначення міжнародних залізничних перевезень.
47. Основні міжнародні акти про залізничні перевезення.
48. Загальна характеристика положень Угоди про міжнародні залізничні перевезення 1980 р.
49. Межі відповідальності перевізника відповідно до Угоди про міжнародні залізничні перевезення 1980 р.
50. Строки позовної давності за Угодою про міжнародні залізничні перевезення 1980 р.
51. Міжнародно-правові акти, що регулюють залізничні перевезення в межах СНД.
52. Загальна характеристика положень Угоди про міжнародне пасажирське сполучення (УМПС) 1950 р.
53. Загальна характеристика положень Угоди про міжнародне вантажне сполучення (УМВС) 1950 р.
54. Межі відповідальності перевізника за Угодою про міжнародне пасажирське сполучення (УМПС) 1950 р.
55. Межі відповідальності перевізника відповідно до УМВС.
56. Загальна характеристика положень Інструкції по актово-претензійній роботі на залізницях держав-учасниць Співдружності, Латвійської Республіки, Литовської Республіки, Естонської Республіки, затверджена 1994 р.
57. Міжнародні договори щодо залізничних перевезень України.
58. Основні міжнародні акти у сфері міжнародних автомобільних перевезень.

59. Загальна характеристика положень Конвенції про шляховий рух (у редакції 1968 р.).
60. Загальна характеристика положень Конвенції про дорожні знаки і сигнали (у редакції 1968 р.).
61. Загальна характеристика положень Конвенції про договір міжнародного перевезення вантажів (у редакції 1978 р.).
62. Межі відповідальності перевізника за Конвенцією про договір міжнародного перевезення вантажів (у редакції 1978 р.).
63. Права та обов'язки перевізника за Конвенцією про договір міжнародного перевезення вантажів (у редакції 1978 р.).
64. Права та обов'язки власника вантажу за Конвенцією про договір міжнародного перевезення вантажів (у редакції 1978 р.).
65. Загальна характеристика положень Угоди про загальні умови виконання міжнародних пасажирських перевезень автобусами 1970 р.
66. Межі відповідальності перевізника за Угодою про загальні умови виконання міжнародних пасажирських перевезень автобусами 1970 р.
67. Загальна характеристика положень Угоди про міжнародні перевезення харчових продуктів, що швидко псуються, і про спеціальні транспортні засоби, призначені для цих перевезень 1970 р.
68. Міжнародні договори про автомобільні перевезення України.
69. Загальна характеристика положень Афіньської конвенції про перевезення морем пасажирів та їхнього багажу 1974 р.
70. Межі відповідальності перевізника за Афіньською конвенцією про перевезення морем пасажирів та їхнього багажу 1974 р.
71. Загальна характеристика положень Конвенції ООН про морське перевезення вантажів 1978 р.
72. Межі відповідальності перевізника за Конвенцією ООН про морське перевезення вантажів 1978 р.
73. Міжнародні нормативні акти, прийняті в межах ІКАО.

74. Загальна характеристика положень Чиказької конвенції про міжнародні повітряні перевезення 1944 р.
75. Загальна характеристика так званої "Оранжевої книги".
76. Основні види "операцій знищення небезпечних відходів".
77. Особливості роботи Конференції сторін згідно з положеннями Базельської Конвенції 1989 р.
78. Класифікація відходів згідно з Угодою про контроль за транскордонним перевезенням небезпечних та інших відходів від 15 квітня 1996 р.
79. Основні вимоги до завантаження небезпечного вантажу згідно з частиною 7 Кодексу перевезення небезпечних вантажів морем.
80. Механізм внесення поправок до Конвенції про цивільну відповідальність за шкоду, завдану при перевезенні небезпечних вантажів автомобільним, залізничним і внутрішнім водним транспортом 1989 р.
81. Структура органів виконавчої влади України, які здійснюють загальний контроль за перевезенням небезпечних вантажів.
82. Загальна характеристика положень Європейської конвенції про міжнародне дорожнє перевезення небезпечних вантажів від 30 вересня 1957 р.
83. Основна перевізна документація із залізничних перевезень.
84. Основна перевізна документація з повітряних перевезень.
85. Форма накладної, встановлена УМВС.
86. Форма накладної, передбачена за КОТІФ.
87. Основна перевізна документація з морських перевезень.
88. Основна перевізна документація з автомобільних перевезень.
89. Поняття і загальна характеристика "книжки МДП".
90. Поняття і загальна характеристика "книжки АТА".

ВАРІАНТИ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

Варіант контрольної роботи студент вибирає за першою літерою свого прізвища.

Перша літера прізвища студента	Номер варіанта
А — Б	1
В — Г	2
Д — Е	3
Ж — З	4
И — К	5
Л — Н	6
О — Р	7
С — У	8
Ф — Ч	9
Ш — Я	10

Варіант 1

1. Поняття і предмет транспортного права.
2. Система державних органів управління автомобільним транспортом.
3. Класифікація міжнародних перевезень за засобами та об'єктами перевезень.

Варіант 2

1. Поняття і структура транспортної системи України.
2. Види договорів перевезення автомобільним транспортом.
3. Юридична природа міжнародних транспортних організацій: поняття, мета та порядок створення, правовий статус.

Варіант 3

1. Співвідношення національного та міжнародного транспортного права.
2. Повноваження суб'єктів управління залізничним транспортом, їх структура.
3. Види міжнародних транспортних організацій та їх функції.

Варіант 4

1. Правове положення транспортного підприємства.

2. Забезпечення охорони вантажів при перевезенні залізницями.
3. Загальна характеристика положень Конвенції про міжнародні залізничні перевезення (КОТИФ) 1980 р.

Варіант 5

1. Ліцензування окремих видів транспортної діяльності.
2. Правове регулювання діяльності повітряного транспорту України.
3. Загальна характеристика діяльності Європейської конференції цивільної авіації (ЕКАК).

Варіант 6

1. Поняття та види транспортних правопорушень.
2. Правове регулювання повітряних перевезень.
3. Основні міжнародні акти у сфері міжнародних автомобільних перевезень.

Варіант 7

1. Транспортні злочини та особливості кримінальної відповідальності.
2. Морський транспорт України, його склад і система управління.
3. Загальна характеристика основних міжнародно-правових документів зі змішаного перевезення вантажів.

Варіант 8

1. Особливості цивільно-правової відповідальності за порушення та невиконання транспортних зобов'язань.
2. Правове регулювання діяльності річкового транспорту.
3. Діяльність МАГАТЕ та інших міжнародних організацій у сфері перевезень небезпечних вантажів.

Варіант 9

1. Трудові відносини, соціальний захист і дисципліна працівників транспорту.
2. Відповідальність за порушення норм транспортного права.
3. Основні міжнародні документи, що регулюють перевезення небезпечних вантажів.

Варіант 10

1. Взаємозв'язок транспортного права з іншими галузями права.
2. Правове регулювання діяльності трубопровідного транспорту.
3. Міжнародні правові акти, що регулюють питання перевізної документації (МТП, БІМКО, ФІАТА тощо).

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Міжнародні нормативно-правові акти

1. *Афінська* конвенція про перевезення морем пасажирів та їхнього багажу 1974 р.
2. *Базельська* конвенція про контроль за транскордонним перевезенням небезпечних відходів та їх видаленням 1989 р.
3. *Будапештська* конвенція о договорі перевозки грузов по внутренним водным путям (КПГВ) 2001 г.
4. *Конвенція* о договорі міжнародної автомобільної перевозки пассажиров и багажа (КАПП) (Женева, 1 марта 1973 г.).
5. *Конвенція* про міжнародні автомобільні перевезення пасажирів і багажу 1997 р.
6. *Конвенція* про міжнародні залізничні перевезення (КОТІФ) 1980 р.
7. *Конвенція* ООН о морской перевозке грузов 1978 г.
8. *Конвенція* о договорі міжнародної перевозки пассажиров и багажа по внутренним водным путям (КППВ) 1976 г.
9. *Конвенція* ООН о международных смешанных перевозках грузов 1980 г.
10. *Конвенція* о гражданской ответственности за ущерб, причиненный при перевозке опасных грузов автомобильным, железнодорожным и внутренним водным транспортом (КГПОГ) 1989 г.
11. *Чиказька* конвенція про міжнародні повітряні перевезення 1944 р.
12. *Рекомендації* по перевозке опасных грузов. Главные правила МАГАТЭ 1996 г.

Нормативна

13. *Конституція* України від 28 червня 1996 р. // Відом. Верховної Ради України. — 1996. — № 30. — Ст. 141.
14. *Водний* кодекс України від 6 червня 1996 р. // Відом. Верховної Ради України. — 1995. — № 24. — Ст. 189.
15. *Господарський* кодекс України від 16 січня 2003 р. // Відом. Верховної Ради України. — 2003. — № 18–22. — Ст. 144.
16. *Господарський* процесуальний кодекс України від 6 листопада 1991 р. // Відом. Верховної Ради України. — 1992. — № 6. — Ст. 56.
17. *Земельний* кодекс України від 25 жовтня 2001 р. // Відом. Верховної Ради України. — 2002. — № 3–4. — Ст. 27.
18. *Кодекс* торговельного мореплавства України від 23 травня 1995 р. // Відом. Верховної Ради України. — 1995. — № 47. — Ст. 349.
19. *Кодекс* України про адміністративні правопорушення // Відом. Верховної Ради України. — К.: Концерн “Вид. дім “Ін Юре”, 2004.
20. *Кримінальний* кодекс України // Відом. Верховної Ради України. — 2001. — № 25–26. — Ст. 131.
21. *Повітряний* кодекс України // Відом. Верховної Ради України. — 1993. — № 25. — Ст. 274.
22. *Цивільний* кодекс України від 16 січня 2003 р. // Відом. Верховної Ради України. — 2003. — № 40–44. — Ст. 356.
23. *Цивільний* процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 р. // Офіц. вісн. України. — 2004. — № 16. — Ст. 1088.
24. *Закон* України “Про автомобільний транспорт” // Відом. Верховної Ради України. — 2001. — № 22. — Ст. 55.
25. *Закон* України “Про автомобільні дороги” // Відом. Верховної Ради України. — 2005. — № 51. — Ст. 556.
26. *Закон* України “Про господарські товариства” // Відом. Верховної Ради України. — 1991. — № 49. — Ст. 682.
27. *Закон* України “Про джерела фінансування дорожнього господарства України” // Відом. Верховної Ради України. — 1991. — № 47. — Ст. 648.

28. Закон України “Про дорожній рух” // Відом. Верховної Ради України. — 1993. — № 31. — Ст. 338.
29. Закон України “Про залізничний транспорт” // Відом. Верховної Ради України. — 1996. — № 40. — Ст. 83.
30. Закон України “Про транспорт” // Відом. Верховної Ради України. — 1994. — № 51. — Ст. 446.
31. Закон України “Про трубопровідний транспорт” // Відом. Верховної Ради України. — 1996. — № 29. — Ст. 139.
32. Постанова КМУ від 06.06.06 р. № 789 “Про затвердження Положення про Міністерство транспорту та зв’язку України”.
33. Постанова КМУ від 06.04.98 р. № 457 “Про затвердження Статуту залізниць України”.
34. Постанова КМУ від 13.07.2000 р. № 1120–2000-П “Про затвердження Положення про контроль за транскордонними перевезеннями небезпечних відходів та їх утилізацією (віддаленням) і Жовтого та Зеленого переліку відходів”.
35. Постанова КМ України від 22.02.94 р. № 106 “Про забезпечення охорони вантажів, що перевозяться залізничним транспортом”.
36. Статут автомобільного транспорту (Постанова Ради Міністрів УРСР від 27.06.69 р. № 40).
37. Статут внутрішнього водного транспорту союзу РСР (Постанова РМ СРСР від 15.10.95 р. № 801).
38. Положення про Державний департамент авіаційного транспорту: Затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 29.03.2000 р. № 573 // Офіц. вісн. України. — 2000. — № 13. — С. 76.

Основна

39. Транспортне право України: Навч. посіб. / За заг. ред. В. К. Гіжевського, Е. Ф. Демського — К.: Юрінком Інтер, 2002. — 416 с.
40. Транспортне право: Навч. посіб. — К.: КНЕУ, 2005. — 244 с.
41. Гіжевський В. К., Мілашевич А. В. Правове регулювання транспортною системою України: Наук.-практ. вид. — К., 2000.

42. Егизаров В. А. Транспортное право: Учеб. пособие. — М.: Юрид. лит., 1999. — 416 с.

Додаткова

43. Международное частное право: Учебник / Под ред. Г. К. Дмитриевой. — М., 2002.
44. Садиков О. Н. Правовое регулирование международных перевозок. — М.: Юрид. лит., 1981.
45. Фединяк Г. С., Фединяк Л. С. Міжнародне приватне право: Навч. посіб. — К.: Юрінком Інтер, 2002.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	3
Тематичний план дисципліни “Правове регулювання міжнародних транспортних перевезень” (“Транспортне право”).....	5
Зміст дисципліни “Правове регулювання міжнародних транспортних перевезень” (“Транспортне право”).....	6
Питання для самоконтролю	19
Варіанти контрольних робіт.....	24
Список літератури.....	26

Відповідальний за випуск *А. Д. Вегеренко*
Редактор *Т. М. Коліна*
Комп’ютерне верстання *А. М. Голянда*

Зам. № ВКЦ-4761

Формат 60 84/₁₆ . Папір офсетний.
Друк ротаційний трафаретний. Ум. друк. арк. 1,74.
Обл.-вид. арк. 1,28. Наклад 50 пр.

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП
ДП «Видавничий дім «Персонал»
03039 Київ-39, просп. Червонозоряний, 119, літ. ХХ
*Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
суб’єктів видавничої справи ДК № 3262 від 26.08.2008*
Надруковано в друкарні ДП «Видавничий дім «Персонал»